

SVENSKA JERUSALEMSFÖRENINGENS TIDSKRIFT

ÅRGÅNG 120 – JUNI 2021 – NR 2

*Med tindrade och förväntansfulla ögon
hoppas 4-klassaren Miral Misrah på fred,
liksom hennes 300 skolkompisar på
Den gode Herdens skola i Betlehem.
Foto: LM Adrian*

Ur innehållet:

- Jan-Olof Johansson:** Mycket har raserats av våldet nu i vår *sid 3*
- Anita Goldman:** I Israel finns ingen uppenbarelse i sikte *sid 5*
- Anna Karin Hammar:** Funderingar i pingsttid 2021 *sid 8*
- Mitri Raheb:** Det behövs ett paradigmskifte i ledarskiktet på båda sidor *sid 14*
- Anna Hjälms:** Jerusalem – samförstånd och motsättningar mellan kyrkorna *sid 17*

Vad är Svenska Jerusalemsföreningen?

Svenska Jerusalemsföreningen grundades 1900 och har sedan dess varit verksam i Jerusalem och Betlehem genom skolor och sjukhus.

I dag driver föreningen Den Gode Herdens skola för drygt 300 palestinska flickor och några pojkar från förskola till studentexamen. Mer än 60 procent av driften betalas via gåvor från enskilda givare, stiftelser, fonder, kollektor och faddergåvor.

Föreningen äger också det största regionsjukhuset i Betlehemsområdet, en fastighet som hyrs ut till det palestinska hälsovårdsministeriet.

Biskop emeritus Jan-Olof Johansson, Växjö, är ordförande.

Svenska Jerusalemsföreningens tidskrift utkommer med fyra nummer per år. Den skickas till präster och diakoner i Svenska kyrkan samt till den som gett en gåva till Svenska Jerusalemsföreningen.

Adressregistret används enbart för Svenska Jerusalemsföreningens verksamhet.

Du som inte får tidskriften hem till dig men vill ha den kan meddela sydvind@gmail.com eller sätta in en gåva till Svenska Jerusalemsföreningen på Bg 401-3330 och på talongen ange "ny medlem".

Medlemsavgiften i Svenska Jerusalemsföreningen är 150kr/år eller livslångt 3 000 kr.

Swish

Du kan nu på ett ännu enklare sätt ge en gåva till Den Gode Herdens svenska skola i Betlehem. Om du har swish, så kan du swisha din gåva. Numret är 123-218 27 23. Skriv "Gåva till skolan"!

Autogiro

Du kan bli regelbunden gåvogivare genom att ansöka om Autogiro. Med Autogiro dras varje månad det belopp som Du önskar ge.

Tre ben

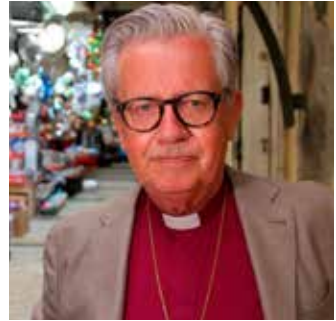
Svenska Jerusalemsföreningen vill genom skolverksamheten:

- **stärka kvinnans ställning** genom att erbjuda kvalificerad undervisning för flickor och rusta dem för att ta ansvar i det lokala samhället
- **bidra till fred och försoning** och erbjuda såväl kristna som muslimska flickor i Betlehemsområdet undervisning. Om flickor har varit bänkkamrater i upp till tolv år, menar Jerusalemsföreningen, att man därmed har byggt broar över religions- och kulturgränser som leder till förståelse för varandra i en region där dessa kontakter inte är alltför vanliga
- **stärka den kristna minoriteten** i Jesu egen födelsestad.

<i>Ordföranden har ordet: Mycket har raserats av våldet nu i vår.....</i>	3
<i>Anita Goldman: I Israel finns ingen uppenbarelse i sikte.....</i>	5
<i>Funderingar i pingsttid 2021.....</i>	8
<i>Act Svenska kyrkan uttalar sig: Hot om vräkningar i Sheikh Jarrah.....</i>	10
<i>Tillträde till de heliga platserna hotas.....</i>	11
<i>Webseminar.....</i>	12
<i>Mitri Raheb: Det behövs ett paradigmskifte i ledarskiktet på båda sidor.....</i>	14
<i>Lärare prioriteras i vaccinering mot Covid-19.....</i>	16
<i>Jerusalem – samförstånd och motsättningar mellan kyrkorna.....</i>	17
<i>Två dikter av Hans-Evert Renérius.....</i>	20
<i>Gåvor.....</i>	22
<i>Faddertalong.....</i>	23
<i>Adresser.....</i>	24

Ordföranden har ordet

Mycket har raserats av våldet nu i vår

Det var en fredagseftermiddag för några år sedan. Flygtaxin svängde i Sheikh Jarrah in på Nablus Road i riktning mot hotellet där jag skulle bo i Jerusalem. Vi passerade American Colony, där Nåsborna bodde en gång, nu lyxhotell, och mitt emot pågick det en demonstration. En fredsdemonstration.

Jag checkade in på ett hotell nästan nere vid Damaskusporten och skyndade tillbaka för att se demonstrationen. Idag är Sheikh Jarrah världskänt då det är där palestinier hotas av vräkning från hus som före 1948 tillhörde judar. Strax intill ligger det svenska generalkonsulatet.

Demonstrationen var på väg att upplösas. Det närmade sig sabbat men jag hann vävla några ord med några av demonstranterna som var israeliska judar och Jerusalempalestinier, både muslimer och kristna.

Jag kommer ihåg speciellt en äldre israelisk kvinna. Vi kom att prata en stund om fredsarbetet i Jerusalem. Hon berättade att hon varit aktiv i freds rörelsen länge men att hennes oro nu var stor inför framtiden.

- Det som oroar mig mest, sa hon, är den rasism mot araber som växer fram bland mitt eget folk. Hon fortsatte att berätta innan vi tog farväl och önskade varandra Shabbat Shalom.

Oron för antisemitism har jag mött och delat med judar ända sedan jag som ung fick judiska vänner, men denna oro som kvinnan delade med mig hade jag inte mött då.

Jag tänker på henne i dessa dagar. Vad gör hon med sin oro idag? Vågar hon demonstrera för fred? Tror hon att det överhuvudtaget är möjligt?

Freds rörelser misstänkliggörs

Att den israeliska freds rörelsen misstänkliggörs, finns det många vittnesbörd om. Och att Den Gode Herdens skola misstänkliggjordes för några år sedan har vi berättat om i vår tidskrift (fortfarande väntar jag på svar från den kristna veckotidningen som var megafon åt dem som angrep skolan men inte visade oss underlaget för sitt angrepp. Dess vänlighet som tidningens namn ger uttryck för tar tydligen tid att omsätta i kontakt med andra.)

Efter det som skett i vår av gatuvåld mellan israeliska judar och araber inte bara i Jerusalem utan på flera håll i Israel har mycket raserats av samexistens dem emellan samtidigt som raketer och missiler avfyrats över Gazagränsen åt båda håll med lidande, död och ruiner som följd. Det kommer inte att vara lättare att tala om fred och försoning den tid som nu kommer. Varje offer, israeliskt och palestinskt, leder parterna ett steg längre bort från varandra.

Men i skuggan av blixtrande projektiler på natthimlen och kastade stenar genom dammiga gator kommer små notiser om judar, kristna och muslimer som tillsammans städar upp gator där våldet tog över.

Kärleksbombning med rosor

Och bilder på judar och araber i Galileen som kärleksbombar förbipasserande bilister vid en vägkant med rosor är ändå hoppets tecken. På Facebook visar de upp sig och beklagar att inga nyhetsmedia tar notis av dem, allra minst amerikanska. Men ett och annat svenskt kan jag dock tillägga.

Den Gode Herdens skola är inte mycket i detta sammanhang men den vore värd en nog så viktig notis. Att fostra dagens barn och ungdom till ansvarstagande inte bara för sig själva utan också för andra är en livsviktig uppgift inte bara i Betlehem. Trots allt som sker, eller kanske bättre uttryckt på grund av det som sker, vill vi satsa om möjligt ännu mer för att barnen på skolan ska få en så bra utbildning som möjligt och få hopp inför framtiden och tro på fred och rättvisa åt alla.

Många av barnen på skolan har blivit traumatiserade. De behöver allt stöd vi kan ge. Foto: J-O Johansson

Vi kan bidra med ekonomiska gåvor

I detta nummer kan man läsa om den oro som barnen i Betlehem upplever idag. Dessutom med all isolering på grund av Covid-19 och de problem det inneburit väntar en tid då de behöver allt stöd. Det är nu flera barn som är traumatiserade. Hur lärarna kan få stöd är en uppgift för skolledningen att ta sig an. Det vi kan göra är att bidra med ekonomiska förutsättningar som vi får och ni som givare har möjlighet att ge.

Det har varit fantastiskt att se att trots att församlingskollekterna minskat på grund av pandemin har era privata gåvor ökat. Det är med stor tacksamhet till er vi noterat detta och hoppas att ni kan fortsätta att ge dessa barn en chans liksom freden. Tack för varje gåva! ■

*Jan-Olof Johansson
Ordförande, biskop emeritus*

*Så enkelt är det att ge ett bidrag till
Den Gode Herdens skola i Betlehem:
Swisha till 123 218 27 23!*

Anita Goldman:

I Israel finns ingen uppenbarelse i sikte

Israels premiärminister har tillbringat sina år vid makten med att så split mellan araber och judar i landet. Ingenstans ser jag en uppenbarelse, en kreativitet eller en ny berättelse, skriver författaren Anita Goldman apropå den judiska högtiden shavuot som firades i maj.

Anita Goldman. Foto: LM Adrian

Shavuot, som firar minnet av att Gud gav judarna de tio budorden på Sinai berg, infaller sju veckor efter pesach. Här är sju tankar om Uppenbarelse i vår tid, sju år efter den förra våldsamma sommaren i Gaza.

1.

Hänryckningens tid är här. Körsbärsblom och påskliljor, pärlhyacinter och gullivivor och så magnolian, förstås! Det är en ny uppenbarelse varje år. Även den mest sekulära och inbundna svensk brister ut i lovsång, fast knappast: "Nu stunden är kommen, o saliga fröjd. Nu är det pingst. I vårdräkt skön." Men kanske tyst för sig själv, i skogsbrynet, vid bryggan, kanske gömd bakom iphonekameran, förevidande ännu ett av naturens under.

Att brista ut i lovsång, att tala i tungor, det anses nog pinsamt. Kristus som godhetens apostel, de fattigas och utstöttas försvarare och det värnlösa barnets födelse kan även många mer eller mindre avkristnade svenskar förhålla sig till. Men tonvikten på helig ande utmärker de riktningar inom kristendomen som såväl Svenska kyrkan som vår samtid finner överspända och otidsenliga.

Ändå är människans förmåga att ta emot underverket det största miraklet av alla.

2.

Jesu apostlar talade i tungor den gången i Jerusalem, den första pingsten och det anses att den kristna kyrkan föddes där och då, när den helige anden kom till dem. De hade samlats för att fira *shavuot*, den judiska högtid som började på söndagen och pågår i två dygn.

Shavuot är liksom pingsten uppenbarelsens stora högtid i judendomen. Och liksom moderna kristna är många judar inte helt bekväma med en Gud som talar ur ett moln vid ett berg.

Veckofesten shavuot firas exakt sju veckor efter pesach – helgen till minne av uttåget ur Egypten, från slaveriet till friheten. På vägen till det land som skall bli

Israel, inträffar det allra mest avgörande för judendomen: uppenbarelsen vid Sinai berg, när Mose och folket mottar Toran.

Den centrala lagen i Toran, de tio budorden, är mycket enkel och rättfram: Du skall inte döda, du skall inte stjäla, du skall inte ljuga, du skall inte begära andras egendom, du skall respektera dina föräldrar, du skall observera sabbaten – vilodagen. Det är detta som är judendomens kärna, Sinai är målet för resan från slaveriet i Egypten. Resten – erövrandet av Kanaans land, kungarna och templet och så vidare är historia och mindre intressant. Ingenstans i Toran står det: "Du skall ha en helig stad, den skall heta Jerusalem." Ingenstans i Toran står: "Du skall vallfärda till profeters och rabbiners gravar." Utmärkande nog har det aldrig existerat någon judisk vallfärd till Sinai berg, platsen där man tror att uppenbarelsen skedde. I stället är ett kloster beläget på berget som i Bibeln kallas Horeb och på arabiska Djebel Misa (Mose berg).

Etablerandet av heliga städer är alltså inte en gudomlig anmodan i Toran, däremot ett ständigt upprepanande av att du skall minnas att du var slav i Egypten, så att du behandlar främlingen, de som arbetar för dig, dina husdjur, ja alla du möter, väl.

3.

Det finns mycket att säga om det som nu sker i min gamla stad Jerusalem, där jag levde i tjugo år i ett vackert hus, byggt av en palestiniere som flytt därifrån 1948. Han kommer aldrig att få tillbaka sitt hus. Ingen palestiniere har fått tillbaka sitt hus. Därför är vad som nu sker i Sheikh Jarrah en skamlig politisk cirkus. Jag skäms.

Kanske kan jag med poeten Jehuda Amichai, min lärare i modern hebreisk lyrik vid universitetet i Jerusalem för många år sedan, säga: "Jag har inget att säga om kriget./jag har inget att tillägga, jag skäms./För krigets skull säger jag åter/i namn av något sista enkelt älskansvärt./Solen gör sitt varv kring jorden, ja,/jorden är platt som en borttappad skinande plank, ja,/det finns en Gud i himmelen, ja."

Jag kan berätta att jag och min man, Moshe Amirav, försökte få i gång ett initiativ där varje hus i vår by skulle förseas med en plakett där man skulle rista in namnet på vem som byggt det, ägt det och när de flytt. Jag kan berätta att Faisal el-Husseini, från en av palestiniernas mest aristokratiska familjer och på den tiden palestinsk "minister" för Jerusalem, var mycket rörd över projektet när han kom och spikade fast den första plaketten. Jag kan berätta att ingen mer plakett spikades upp. Och att utsikterna för detta projekt i dag är långt mindre än de var då.

4.

Sedan religionen, som ansågs död, men nu med väldig kraft återkommit i världspolitik, (kanske var den aldrig borta, men modernitetens sekulära ideologer och politiker hade inte förmågan att uppfatta den) har reaktionerna från samma sekulära maktavare blivit alltmer underdåniga. Varje gång en befolkningsgrupp högröstat och våldsamt framför sina krav på att ha exklusiv rätt till heligheten – vare sig det gäller en gravplats, något slags helgedom, en geografisk plats eller sanningen – så skyndar det politiska etablissemanget att anpassa sig till och tillmötesgå deras krav. Jag tror att rädslan bottnar i religiös analfabetism, man är inte längre bevandrad i språket och i källorna, man är okunnig och framför allt generad. Man skyler denna okunnighet och genans med ord som "respekt för religionsutövande". Man är feg. Och ger därför efter för de mörkaste krafter.

5.

Amos Oz skrev att det som karakteriserar en fundamentalist är bristen på humor. Det som karakteriserar extrema nationalisterna är bristen på all kreativitet. Det har gått sju år sedan den våldsamma sommaren 2014 i Gaza. Sju år är numret för fullkommandet i Toran, en lång tid för att finna nya uppslag och vägar för att lösa den långvariga konflikten och den outhärdliga situationen för palestinierna på Gazaremsan. I stället återupprepas denna dödsdans; aktion–reaktion–aktion. Hamas är en terrororganisation främst mot sitt eget folk. Dessa miljarder som spenderas på futila raketer mot Israel. I stället för på välfärd för en extremt utsatt och lidande befolkning.

Israels nuvarande premiärminister har tillbringat sina år vid makten med att så split mellan araber och judar i Israel. Tid att skörda nu, blod och split. Den israeliska statstelevisionens reporter i Bat Yam, en förstad till Tel Aviv, där judar lynchat en förbipasserande palestinier, gråter framför öppen kamera. Domedagsstämning i studion. Våldet på gatorna inne i Israel tar hårdare än raketer från Gaza. Konflikten flyttar in i landets hjärta. Självbilden rämnar.

Och ingenstans en uppenbarelse, kreativitet, ett nytt förhållningssätt, en ny berättelse.

6.

Shavuot handlar just om detta kreativa ögonblick, det som för alltid ändrar villkoren och skriver en ny berättelse. Den underbara judiske religionsfilosofen Abraham Joshua Heschel, som dog 1972 och bland annat är känd för sitt nära samarbete med Martin Luther King, skriver i "God in search of man" att medan tidigare kulturer satt den cykliska naturen och den heliga platsen i centrum för sina religioner, blev tiden det centrala för judarna. I den bibliska berättelsen är varje ögonblick nytt, plötsliga och unika händelser förändrar människan för alltid. Ett sådant kreativt och unikt ögonblick är när Gud ger Mose de tio budorden på Sinai berg. Det är kreativt på samma sätt som när en stor konstnär skapar något som världen aldrig tidigare sett, hört eller läst. Uppenbarelse handlar inte om att sätta naturens lagar ur funktion, skriver Heschel, utan om att ingjuta ett nytt kreativt ögonblick i historiens gång. Uppenbarelsen är det ojämförbara ögonblicket, skiljelinjen mellan det förflutna och det närvarande. Det unika och kreativa är alltid möjligt. Varje dag.

7.

Jag chattar med min dotter i Tel Aviv. Hon har tillbringat natten i ett skyddsrum. På morgonen säger mitt barnbarn, ännu inte två år: "Bom, bom". Om detta finns det inte heller något att säga. Jag går ut och skär årets första rabarberstänger, rapsen lyser gul på fälten. ■

Fotnot: Artikeln har tidigare varit införd i Dagens Nyheter den 17 maj 2021. Goldman har bland annat gett ut boken Jerusalem och jag (Natur & Kultur 2017).

*Anita Goldman,
författare och journalist*

Funderingar i pingsttid 2021

Bomberna har slutat att falla i Gaza. Raketerna avskjuts inte längre från hemliga ramper. Civildbefolkningarna i Det Heliga Landet drar en suck av lättnad över eldupphör mellan Israel och Hamas.

Men kanske är det lugnet före stormen. Det sjuder av ilska i palestiniernas unga generationer. De är trötta på att förnedras, att fråntas livsdrömmar och framtidshopp. Oron väcks i det israeliska samhället då tidigare lugna städer och byar plötsligt öppnat en avgrund av direkt våld och animositet.

Palestinska familjer mot bosättare

I Sheikh Jarrah i östra Jerusalem kämpar palestinska familjer för rätten att ha ett hem. Bosättarna vill ta över desamma och intensifierar politiska påtryckningar inför Högsta domstolens uppskjutna beslut. Inom trettio dagar skall det komma och nu har snart häften gått.

Kanske är Sheikh Jarrah vändpunkten för den palestinska kampen. Efter Nakba, katastrofen på arabiska, erövringskriget 1948–1949 då mer än fyrahundra palestinska samhällen ointetgjordes och palestinierna blev ett flyktingfolk, har kolonisationen fortsatt.

Efter ockupationen 1967 har bosättarna med sina grävmaskiner och konstruktioner ätit sig allt djupare in i det palestinska samhället. Kanske blir Sheikh Jarrah vändpunkten då priset för fortsatt kolonisation blir alltför högt för den israeliska staten?

Jerusalem, al Quds, är en stor del av den palestinska identiteten. Under flera år har politiken varit att försöka avföra frågan om Palestina från den israeliska dagordningen. Ockupationen har inte kostat något av betydelse för ett Israel, det vill säga att ockupationen kunnat fortgå utan att nackdelarna besvärat Israel nämnvärt, eftersom landet kunnat lita på USA:s stöd. Har någonting förändrats där? Finns det bakom kulisserna en amerikansk rörelse i riktning fram emot rättvisa för palestinierna?

Kyrkans födelse var en mångkulturell händelse

Denna pingsthelg begrundar kyrkan i hela världen sin födelse i Jerusalem. Vi förstår att alla kände igen sitt språk, vare sig det var arabiska eller hebreiska

*Israeliska fredsrörelsen demonstrerar sida vid sida med de vräkningshotade palestinierna i Sheikh Jarrah.
Foto: LM Adrian*

eller något annat språk. Den kristna kyrkans födelse var en mångkulturell händelse. Sprungen ur judendomen föds den första kyrkan i trygghet med mångfald. Palestinska familjer vårdar ömt sin kristna familjs rötter i den första Pingstdagen. Kristna i Det Heliga Landet förvaltar den världsvida kyrkans kollektiva minne. De palestinska kristna värnar allt som berättar om Jesus, gränsöverskridande jude, som kyrkan bekänner som Kristus, i ord och handling. Genom århundradena har de på denna plats, på denna mark, berättat om Guds fantastiska gärningar i och genom Jesus av Nasaret. Om glädjebud för de fattiga. Om frihet för förtryckta. Om syn för dem som inget ser. Om frihet för de fångna. Och nåd, överflödande nåd.

Det är Pingst 2021.

Kom heliga Ande med rättvisans och försoningens mirakel i Det Heliga Landet!

■
Anna Karin Hammar

Act Svenska kyrkan uttalar sig:

Hot om vräkningar i Sheikh Jarrah

Våldsupptrappningen under maj månad mellan Israel och palestinier följer efter några veckor av eskalerande spänningar i Jerusalem på grund av följande.

I bostadsområdet Sheikh Jarrah i östra Jerusalem riskerar flera familjer att vräkas och tvångsflyttas från sina hem. Enligt israelisk lag kan judar som kan bevisa ägande från tiden före kriget 1948 som följde på staten Israels bildande kräva tillbaka sina egendomar. En motsvarande lag finns dock inte för palestinier som förlorade sina hem i den västra delen av staden. Enligt FN-organet OCHA har minst 218 palestinska hushåll i östra Jerusalem, inklusive familjerna i Sheikh Jarrah, fått vräkningsorder. Detta innebär att 970 personer, inklusive 424 barn, riskerar att fördrivas från sina hem.

Act Svenska kyrkan har i ett uttalande genom påverkansnätverket ACT Alliance EU uppmärksammat att "vräkningar möjliggör förflyttning av den palestinska befolkningen till förmån för israeliska bosättare och banar väg för överträdelser av artikel 49 av Fjärde Genèvekonventionen, som förbjuder en ockupationsmakt att förflytta sin befolkning in i det ockuperade området".

Fredliga demonstrationer i Sheikh Jarrah har bemötts med polisbrutalitet och övervåld som i sin tur lett till sammandrabbningar med många skadade till följd. ■

Palestinier som fördrivits från västra Jerusalem 1948 har ingen laglig rätt att återfå sina hus. Judar som blev av med sina hus i östra Jerusalem 1948 har däremot sådan rätt. I varje fall ska saken prövas av Israels högsta domstol. Foto: LM Adrian

Tillträde till de heliga platserna hotas

Ett annat centrum för den pågående konflikten är al-Aqsa-moskén på Haram al-Sharif/Tempelberget. Ramadan pågår och muslimer har regelbundet hindrats av israelisk polis från att besöka al Aqsa-moskén som är muslimernas i rangordning tredje heligast plats. För dem som kunnat ta sig till moskén har området varit oroligt. Vid flera tillfällen har israelisk militär och polis attackerat besökare samt beskjutit moskén med tårgas under pågående bön. Detta har lett till sammandrabbningar mellan palestinier och israelisk polis. Många hundra palestinska civila, däribland barn, har rapporterats skadade. Palestinska röda halvmånen har även uppgett att sjukvårdare hindrats av israelisk polis att ta sig till området för att ta hand om de skadade.

Även under den ortodoxa påsken rapporterades det att israelisk polis på flera ställen blockerade lokala kristnas tillträde till Gamla stan och Gravkyrkan. Tillfälliga vägsprårr sattes upp vid vilka judiska israeler och internationella släpptes igenom medan kristna palestinier stoppades.

Biskopen för Evangelisk-Lutherska kyrkan i Jordanien och Det Heliga Landet, Ibrahim Azar, avslutar sitt uttalande med följande ord: "Som religiös ledare i den heliga staden Jerusalem uppmanar jag alla parter att respektera status quo, att agera ansvarsfullt och lugnt och att bevara mänskligt liv till varje pris. Vi fortsätter att be och att förespråka försoning och en rättvis fred för Jerusalem och alla dess invånare – kristna, judar och muslimer, palestinier och israeler." ■

*Judar och palestinier demonstrerar sida vid sida vid Sheijh Jarrah.
Foto: LM Adrian*

*Haram al-Sharif, Tempelplatsen.
Foto: Kairos Palestine*

Web- seminar

Studieförbundet Bilda sände ett web-seminarium i slutet av maj direkt från Jessica Lindberg, Svenska kyrkans utsända i Jerusalem. Hon gav ögonblicksskildringar från demonstrationerna i Sheikh Jarrah, och från skräcknätterna med raketer från Gaza. På bilden syns de kyrkliga dignitärerna demonstrera till stöd för de palestinska familjerna som hotas av vräkning. På bilden till höger syns bland andra Mitri Raheb och biskop emeritus Munib Younan. Foto: Jessica Lindberg

*Jessica i samtal
med en grupp*

Mitri Raheb:

Det behövs ett paradigmskifte i ledarskiktet på båda sidor

Mitri Raheb, internationellt känd författare och pastor i Betlehem, menar att konflikten mellan israeler och palestinier inte kan lösas utan ett paradigmskifte

Pastor Mitri Raheb har tagit emot flera internationella utmärkelser för sitt arbete att skapa hopp om fred för palestinsk ungdom. Liksom majoriteten av dagens palestinier har han levt hela sitt vuxna liv under ockupationens förtryck. Han doktorerade i teologi i Tyskland och har därefter verkat som pastor i Evangelisk-Lutherska kyrkan i Jordanien och Det Heliga Landet (ELCJHL), samt är grundare och direktor för Dar al Kalima College för konst, drama, musik och hantverk, vilket nu har status som Universitet i Betlehem.

Imperier styr

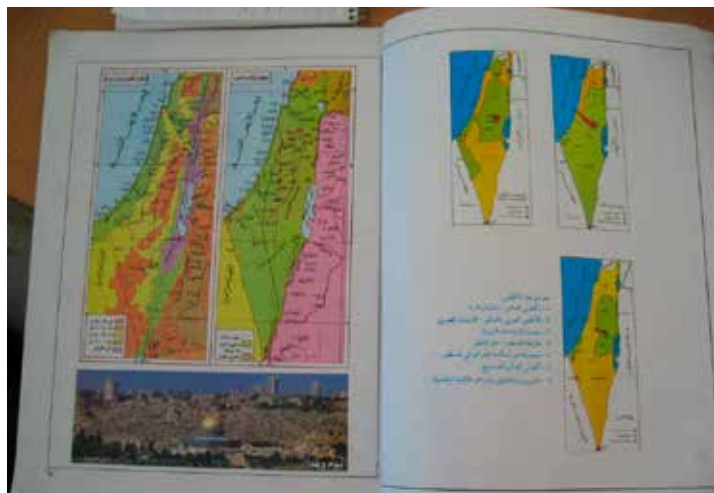
I en av sina senare böcker skriver Mitri Raheb att det i Mellanöstern alltid funnits imperier, stormakter, som styrt över den lokala befolkningen. Imperiernas ursprung har varit grekiskt, romerskt, bysantinskt, ottomanskt, engelskt och nu israeliskt.

I ett zoom-samtal i maj berättar Mitri Raheb att det är dags att tala om behovet av ett nytt språkbruk i det som kallas konflikten mellan israeler och palestinier, eller Israel-Palestinakonflikten. Raheb menar att vi istället bör tala om ett kolonialt bosättningsprojekt. Det är inte en konflikt mellan två jämförbara parter, menar han, utan Israel genomför ett bosättningsprojekt likt de vi såg i Amerika gentemot urbefolkningen, i Sydafrika gentemot den lokala urbefolkningen samt i Australien. Projektet var att som nya bosättare på dessa platser, stanna kvar och utöva makt. För att göra det behövde den lokala urbefolkningen kontrolleras eller förflyttas. I syfte att åstadkomma detta skapades apartheid-ideologier med religiös underbyggnad av överhöghet och underlägsenhet som i Sydafrika. Bosättaren utmålades som den civiliserade och lokalbefolkningen som ociviliserade "vildar".

- Vi som palestinier är utsatta för samma apartheid, menar Mitri Raheb.

Att det inte bara är Raheb som tänker så här uttrycks, enligt honom, genom att två erkända människorättsorganisationer, den israeliska B'tselem och den internationella Human Rights Watch nu är tydliga med att det är en pågående apartheid som Israel utövar gentemot palestinierna.

- En konsekvens av det israeliska bosättningsprojektet är det uttryck detta fick i maj med våld i olika former, flygbombning och raketbeskjutning, säger Mitri Raheb.

*Ur elevers
kartbok på
Den Gode
Herdens skola.
Foto: LM
Adrian*

För sent med tvåstatslösning. För tidigt med enstatslösning

Han uttrycker att det idag är svårt att tro att en tvåstatslösning löser själva konflikten. Det är för sent liksom det är för tidigt med en enstatslösning.

- Den israeliska premiärministern Netanyahus uttalande i maj, när bomber föll och raketer sköts, att "arbetet inte är utfört" att oskadliggöra Hamas i Gaza, var ett uttryck utifrån apartheidsystemets policy. Det syns ingen ljusning. Om fem år är risken stor att allt blir ännu värre. Att tro att det går att bomba bort Hamas ur Gaza är en illusion. Så länge människor lever instängda i ett jättelikt utomhusfängelse kommer de att kämpa för sin frihet, säger Mitri Raheb och fortsätter:

- Att Netanyahu såg sin politiska maktposition hotad var säkert också en faktor. Men det verkar som att allt fler börjar inse vad som ligger bakom. Även många israeler börjar tvivla på och genomskåda Netanyahus agerande.

Insikten sprider sig gradvis. Idag menar Mitri Raheb att lösningen är ett paradigmskifte där det internationella samfundet inser att Israel genomför ett kolonialt bosättningsprojekt och att man måste sluta ge straffrihet för Israels brott mot internationell rätt samt skapa frihet, jämlikhet och rättvisa för palestinierna. ■

*Nedtecknat utifrån en zoom-intervju med Mitri Raheb
den 19 maj av Göran och Ulla-Stina Rask*

Lärare prioriteras i vaccinering mot Covid-19

Den Gode Herdens skolas ordförande pastor Mitri Raheb berättar i ett Zoom-samtal i mitten av maj att undervisningen nu är som vanligt i klassrummen då alla skolans lärare vaccinerats.

Undervisningen kommer att fortsätta in i juni, ett par veckor längre än normalt, efter uppehåll i undervisningen tidigare under skolåret på grund av Covid-19-pandemin. Sommarlovet vid Den Gode Herdens skola blir i år därför ungefär som för skolor i Sverige.

- Den israeliska bombningen av Gaza och våldet i Jerusalem i slutet av Ramadan och i maj har påverkat elever och lärare känslomässigt och inneburit svårigheter i undervisningen, säger Mitri Raheb. Han fortsätter att berätta att alla i Betlehem har oroats över vad de ser i TV och media från Gaza. Det har haft en stark psykologisk påverkan på både barn och vuxna. Därför blev det även demonstrationer i Betlehem som i konfrontation med närvarande israelisk polis och militär innebar att flera tiotal Betlehemsungdomar skadades.

I Betlehemsområdet verkar det som att vaccineringen mot Covid-19 är i jämförbar takt med Sveriges, så att man i sommar vaccinerar den yngre befolkningen i Betlehem. Lärarna prioriterades och vaccinerades under våren samtidigt som äldre. Därför har skolorna haft undervisning och även om sommarlovet dröjer några veckor planeras en vanlig skolstart i slutet av augusti, berättar skolans ordförande Mitri Raheb, och fortsätter:

- Många familjer har det ekonomiskt kärvat, vilket gör att det blir svårt att få alla att betala skolvgifter i normal omfattning. Livet är svårt för invånarna i Betlehem och särskilt drabbas de kristna som i stor utsträckning lever på pilgrimsturismen. Det kom inga turister förra året och ännu inga i år. Tidigast våren 2022 tror jag att turisterna är tillbaka.

- Rektor Aida Abu Mohor har tillsammans med sina medarbetare kontroll över situationen för Den Gode Herdens skola och tillsammans med skolans styrelse arbetar vi med att tydliggöra strukturer för att möta framtiden, berättar Mitri Raheb. Det finns en lista på nya elever som vill börja på skolan och vi räknar med att ha ungefär samma antal elever vid nästa läsår, som nu, dvs ca 330 elever. Det är fortfarande flickor som anmäls och går på skolan. Även om det finns en policy som möjliggör samundervisning, förhåller skolan sig till det praktiskt möjliga. ■

Såväl lärare som elever bär munskydd, fram till dess de är vaccinerade. Lärarna prioriteras.

Göran och Ulla-Stina Rask i Zoom-samtal med skolans ordförande pastor Mitri Raheb.

Jerusalem – samförstånd och motsättningar mellan kyrkorna

Varje år den 18–25 januari firas Böneveckan för kristen enhet, kallad "världens största ekumeniska manifestation". Också i Jerusalem firas den med undantag av detta år på grund av pandemin. Böneveckan är vanligtvis ett välbesökt och brokigt arrangemang där den kristna mångfalden i Jerusalem blir synlig.

Varje kväll brukar man fira gudstjänst i en ny kyrka – de lutherska, anglikanska, armenisk-ortodoxa, etiopisk-ortodoxa och grekisk-katolska finns alltid representerade, liksom någon av den romersk-katolska kyrkans institutioner – antingen genom en bön inom Latinska patriarkatet, som ansvarar för den lokala katolska församlingen, eller hos Franciskanerna, den orden inom romersk-katolska kyrkan som just i Det Heliga Landet bär ansvar för de heliga platserna. De syrisk-ortodoxa och koptiska kyrkorna turas om att ansvara för en gudstjänst. Lokala kristna och pilgrimer deltar, liksom kyrkoledare och klosterfolk. Ofta följs gudstjänsterna av en enkel mottagning, och Böneveckan för kristen enhet blir därmed ett välkommet tillfälle att mötas över samfundsgränser.

*Bön i St James katedral, armenisk-ortodoxa kyrkan i gamla stan.
Foto: Anna Hjäl*

Bön i böneveckan från katolska Sankt Stefans basilika, invid École Biblique på Nablus road. Foto: Anna Hjäl

Relation med förhinder

Men böneveckan till trots är relationerna mellan samfunden inte alltid enkla. Det är lätt att säga att i Jerusalem av alla ställen, där kyrkan föddes, borde goda relationer mellan de många kyrkorna vara en självklarhet. I Jerusalem – en plats av djup symbolisk betydelse och därför ständigt i världens blickfång – här borde enighet vara viktigare än någonsin. Och i huvudsak är det just så: över det senaste seklet har de ekumeniska relationerna i Jerusalem förbättrats och kyrkorna står på god fot med varandra, även om vi ännu inte nått den fulla enhet som är vårt kristna ideal.

Men även fortsatt finns motsättningar, något som inte bara väcker världens förvåning och ibland löje, utan också riskerar att underminera hela den kristna närvaron i Det Heliga Landet. Och i motsats till vad många nog tror är det inte i den teologiska dialogen, som avgjort kan innehålla svårlösta motsättningar, utan i den praktiska samexistensen som många av problemen uppstår.

Många åsikter i Uppståndelsekyrkan

Ett exempel finner vi i Uppståndelsekyrkan, oftast kallad Gravkyrkan, kristenhetens viktigaste plats, platsen för Kristi död och uppståndelse. Sex samfund delar på ansvaret för det som sker i kyrkan, något som genom tiderna skapat motsättningar och konflikt så till den milda grad att samfundens ledare periodvis inte alls talat med varandra. Alla kyrkliga ritualer, liksom kyrkorummets användning och underhåll, regleras i både tid och rum av det så kallade Status Quo-avtalet med rötter i 1700-talet. Vid mitten av 1800-talet slogs fast att inga ändringar rörande Uppståndelsekyrkan kan göras utan godkännande av samtliga sex samfund. Reglerna är strikta och underlättar till viss del vardagslivet i kyrkan, men leder också till nya problem. Sådana praktiska ting som underhåll och renovering av fasader, och till och med av den Heliga Graven, har på grund av motsättningar dröjt – i vissa fall så länge att kyrkan eller delar av den behövt stängas för pilgrimer och bedjande för att inte riskera olyckor. Det är förstas något som ser illa ut i världens ögon.

*Fr Athanasius Macora tillhör franciskanerklostret på Sionberget och bevakar Status Quo för franciskanernas räkning.
Foto: CST*

Berättelser formar bilder av de kristna

När besökare – pilgrimer eller turister – vare sig de är religiösa eller inte anländer till Uppståndelsekyrkan blir de ofta serverade en av två narrativ av sin guide. Pilgrimer får höra kyrkans berättelse om platsen, om Kristi död på Golgata, gravläggning och uppståndelse. Turister däremot får ofta något helt annat serverat. Den vanligaste berättelsen handlar att kyrkans nycklar vaktas av en muslimsk familj – eftersom de kristna grupperna inte kan komma överens sinsemellan om vem som ska ha dem!

Att upprätthålla bilden av de bråkande kristna blir på så sätt underhållning för besökarna, även om berättelsen inte är helt sann. För det är verkligen så att en muslimsk familj har ansvar för Uppståndelsekyrkans nycklar, och en annan ansvaret för att öppna och stänga kyrkans enda dörr, men skälet är inte att vi kristna inte kan komma överens! De muslimska familjernas ansvar går långt tillbaka i historien – nycklarna, ansvaret och i någon mening makten hamnade i deras ägo strax efter korsfarartiden och tilldelades dem då av tidens muslimska härskare.

Vems Jerusalem?

När det gäller ekumeniska relationer på personlig nivå finns också en helt annan berättelse. Uppståndelsekyrkans tjänstgörande präster, munkar och nunnor är ofta goda vänner. På samma sätt förekommer giftermål över samfundsgränserna flitigt inom den palestinska kristna gruppen – ett tydligt tecken på goda ekumeniska relationer på gräsrotsnivå.

Samtidigt är utmaningarna för de kristna i Det Heliga Landet många. Med förhållandevis låga födelsetal jämfört med judar och muslimer i området kommer andelen kristna i området succesivt att minska. Samtidigt finns andra grupper som konkurrerar om resurserna – just innan pandemin bröt ut var antalet pilgrimer och turister i Jerusalem historiskt högt. Så högt att besökarnas behov kom att konkurrera med de boendes. Turistevenemang som till exempel Jerusalem Maraton lamslår staden för de boende, bidrar på inget sätt till livskvaliteten för dem som lever där utan medför, inte minst på grund av säkerhetsarrangemang, ytterligare svårigheter för staden innevånare. En ökad turism kan därför i värsta fall leda till att stadens befolkning, och inte minst dess minoritetsgrupper, konkurreras ut av andra intressen.

Jerusalems kyrkor och kristna står inför många utmaningar, och det är min bestämda uppfattning att vi måste arbeta mer på vår enighet för att på ett bättre sätt kunna forma och bygga vår gemensamma framtid här. ■

*Text: Fr Athansius Macora,
bearbetad och översatt Anna Hjälms*

*Så enkelt är det att ge ett bidrag till Den Gode Herdens skola i Betlehem: **Swisha till 123 218 27 23!***

Två dikter
av Hans-Evert Renérius

VÄSTBANKENS STENAR

Stenar förmörkar.
Solen avtar i styrka.
Vi fräntas våra drömmar
och ser ansikten
tömda på förtröstan.

Hemlösa familjer,
pressade mot röd jord.
Det sprängda huset,
och tältduken utanför,
som bländar vrede.

Gevärskulorna har genomträngt
våra ben
och osynliga hjärtan.
Fredens tystnad
lägger aftonskymningen
under hudens sköra spänning.

Några undrar
hur stenar kan tala?
Andra, hur åkrars sprängda jord
skall bära frukt?

I KONFLIKTENS ÖGA

När mörkret slår in
bryter soldaternas fordon
en het tystnad;
strålkastarljus skär
genom ökengruset.

Provokationer.
Ockupationer.
Våldets ansikte
tecknat
i det sårbara skenet
av en svårtydd skymning.

Vi står som främlingar
på Västbankens mörka sår,
indragna för ett ögonblick
på lidandets åker.

Som åskådare
i konfliktens öga.

*Hans-Evert Renérius, född 1941, är en svensk lyriker,
litteraturkritiker och essäist.*

Gåvor till Svenska Jerusalemsföreningen

Gåvor från 1 sept 2020 till och med 30 april 2021

Jämfört med motsvarande period 2019/2020

	30/4 2021	30/4 2020
Medlemsgåvor	51 050	61 800
Faddergåvor	131 575	180 720
Gåvor till skolan	711 809	323 672
Skolan, minnesgåvor	173 490	122 873
Skolan, födelsegåvor	14 375	23 200
Testamentsmedel	0	0
Gåvor till sjukhuset	2 900	3 100
Övriga gåvor	0	23 000
Kollekter	430 359	1 685 208
Summa:	1 515 558	2 423 573

MINNESGÅVOR

Bengt G Hallgren, Lars Rye-Danjelsen, Eddie Diab, Per Block, Ingegerd Pettersson, Sven Reinholdsson, Barbro Norén, Ingemar Johansson, Kerstin Ljungquist, Ingegerd Ribbfelt, Hampus Sandström, Gunnar Sundin, Peter Brynte, Ann-Marie Franzén, Kjellaug Nordsjö, Jean Johansson.

HÖGTIDSGÅVOR

Hans-Göran Boklund, Cecilia Flodin, Karl-Erik Tysk, Hans Hultberg, Eva Karlsson, Ami Sperling, Tina Dahllöf, Maria Sibbmark Åslund, Olle Marklund.

Viktig information till gåvogivare:

Vi är tacksamma att så många sänder in gåvor för uppvaktning vid högtidsdagar, och i stället för blommor vid dödsfall! Vid dessa tillfällen postar vi ett gåvobevis med tack för gåvan. **OBS!** **Glöm inte skriva vart gåvobrevet ska sändas.**

För att kunna ge en bättre och snabbare service, när papperspost tar allt längre tid, och samtidigt spara utgifter för porto, kuvert och förtryckta gåvoblanketter, kan vi även sända gåvobevis i pdf-format med e-post antingen till dig som givare eller till berörda personer.

Om du vill att vi sänder gåvobevis med e-post i stället för papperspost:

Skriv till sydvind@gmail.com och uppge till vilken e-postadress gåvobeviset ska sändas! Vi har förtryckta gåvobevis men du kan också själv formulera en kort hälsning som vi lägger till, och du får en färdig pdf att själv skriva ut, eller vi sänder den med e-post till den adress du önskar. Skriv vad gåvan avser och vem/vilka som är givare.

Obs att detta bara är ett erbjudande till den som vill – naturligtvis skickar vi gärna ut gåvobevis med vanlig post även i fortsättningen! Låt oss också veta om ni vill att vi bifogar ett nummer av tidskriften till mottagaren!

*Så enkelt är det att ge ett bidrag till
Den Gode Herdens skola i Betlehem:
Swisha till 123 218 27 23!*

Vill Du bli fadder till en av klasserna vid Den Gode Herdens skola i Betlehem?

Det kan du bli genom att bli regelbunden understödare av skolan.

Så här går det till: Du ger ett belopp till skolans verksamhet en gång i månaden eller i kvartalet eller så ofta det passar dig. Beloppets storlek avgör du själv.

Pengarna går inte direkt till eleverna utan till skolans verksamhet. Du får uppgift om vilken klass du är fadder för och du kommer att få brev från klassen någon gång i terminen och kan själv skriva till den.

Fyll i talongen nedan och skicka den till Ulla-Stina Rask (adress se sista sidan). Hon kommer då att ta kontakt med dig och ge dig mer information.

Ja, jag vill bli fadder:

Namn

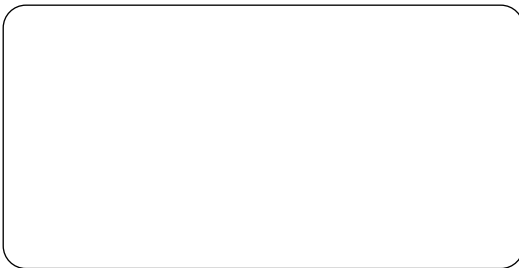
Adress

Tel..... E-post.....

POSTTIDNING B
BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning åter-
sänds försändelsen med nya adres-
sen på framsidan (ej adressidan).

Adressändringar och retur till
Ulla-Stina Rask
Arrendegatan 16
441 56 Alingsås.

Glöm inte att meddela ny adress när ni flyttar!

Adresser i Det Heliga Landet

Vår skola i Betlehem har adressen: The Good Shepherd's Swedish School,
P.O.B. 64, Betlehem, via Israel. Tel och fax Betlehem 00 972-2-2742204.

Sjukhusets namn och adress är: Hussein bin Talal's Hospital, P.O.B. 67,
Betlehem, via Israel.

E-post till skolan: gsss@p-ol.com

Föreningens representant i Det Heliga Landet är Solveig Hanna:

Solveig Hanna, mobiltel: +972 537 68 90 10, bostad i Jerusalem: +972 2 6717981.

E-postadress: Solveighanna@gmail.com

Adresser i Sverige

Jersualemsföreningens hemsida: www.jerusalemforeningen.se

Ansvarig utgivare: Jan-Olof Johansson (ordf) Klostergatan 11 B, 352 31 Växjö,
mobil 070-541 58 57, e-post: jano.johans@gmail.com

Sekreterare Anna Hjälml, Norra Majorsg 21, 903 45 Umeå, tel 0725-05 27 98,
e-post: hjalm.anna@gmail.com

Redaktör för tidskriften: Lars Micael Adrian, Stora Tvärgatan 35,
223 52 Lund, tel 0727-43 82 41, e-post: modgun@telia.com

**Ansvarig för fadderbarnsverksamhet, gåvoredovisning, adressregister och
utskick av gåvoblanketter:** Ulla-Stina Rask. Arrendegatan 16,
441 56 Alingsås, mobil: 070-656 34 67, e-post: sydvind@gmail.com

Lundakretsen:

Kristina Lindström, Nyckelkroken 15, 226 47 Lund, tel 070-213 66 07,
e-post: kristina.lindstrom@aggedal.se

Årsavgiften, som ger rättighet att få tidskriften är minst 150 kr.

Engångsbelopp 3 000 kr.

Plusgiro 20 69 - 3 • Bankgiro 401-3330 • Swish 123-218 27 23

ISSN 0346-2307